

СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд на Ирина Иванова Манова на тема

“Концептуальное поле “фрукты” в русской и болгарской лингвокультурах”

за придобиване на образователна и научна степен “доктор” в областта на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност “Славянски езици” (Съвременен руски език)

от проф.д-р Валентина Николова Аврамова,

член на журито, назначена със заповед на Ректора на Софийския университет

“Св.Климент Охридски” № РД 38-62/25.01.2017 г.

1. Професионална биография на докторанта.

Ирина Манова завършва специалността Руска филология в СУ “Св.Климент Охридски” (1979 г.). Работи като филолог-проучвател в НИИ по руски език и литература при МНП (1980-1981 г.), асистент по руски език в Катедрата по руски език в СУ (от 1982 г. досега). Преподава руски език на студентите от специалността Руска филология и руски език като чужд. Има специализации в университетите в Киев, Пула (Хърватска) и София. Има 23 участия в научни конференции у нас и в чужбина; 19 научни статии, публикувани у нас и в чужбина; преводи от украински на български и от български на руски език.

1. Характеристика на дисертационния труд.

Трудът е представен в обем от 337 стр. с увод, три глави, заключение, приети съкращения и библиография. Към текста има Приложение (162 стр.) в отделно тяло, в което са изложени текстове, върху които е работила докторантката.

В увода авторката обосновава избора и актуалността на изследването, обекта, предмета, целите и задачите, които си поставя, разкрива методиката на изследването. Работата е изпълнена в рамките на съпоставителната лингвоконцептология и съпоставителната лингвокултурология. Предметът на

изследване е концептуалното поле “Фрукты” в българската и руската лингвокултури.

В Първа глава се уточняват базовите понятия на лингвокултурологията и лингвоконцептологията, представя се понятийният апарат. Добро впечатление прави голямата начетеност на дисертантката в представянето на вече многочислените трудове в изследваната област в руската и българската лингвистика. Категориалният апарат е прецизиран, посочена е терминологията, с която авторката борава при анализа на концептите. Тук също се вижда сериозната начетеност на И.Манова.

Втората глава започва с представянето на макроконцепта “Еда”, към който дисертантката причислява концептуалното поле “Фрукты”. Струва ми се, че логично би било концептуалното поле “Фрукты” да е причислено към макроконцепта “Растения” от типа “ядивни растения” (съедобные), тъй като не всички от разглежданите плодове служат само за храна и в националната култура не са еднозначни. Освен това при някои плодове други части на растението имат също толкова важно културологично значение в етническата менталност, колкото и плода, ср. *калина, грозде (лоза, асма), вишна* (“белоцветните вишни”, “яблоня в цвету”). Анализът на групите цитрусови и екзотични плодове стои малко встрани от заявената тема, тъй като те не са традиционно характерни нито за българската, нито за руската традиционна култура, въпреки че в съвременните условия те активно навлизат със своята коннотация. Освен това, след като се анализират *орех* и *кестен*, защо липсва *бадем* (бадемови очи). Параграф 4. от втора глава “Представление макроконцепта “еда” в двуязычном лингвоконцептологическом словаре” (стр. 109-118) изглежда странно, тъй като въпросът за предлагане на модел на речник не е цел на настоящото изследване. Освен това, преди анализа на концептите не е логично да се предложи теоретична основа за съставяне на подобен речник.

В Глава 3 се анализира концептуалното поле “Фрукты” в руската и българската лингвокултури. Описани са 30 концепта като е използван материал от над 60 речника от различен тип, фолклорни сборници, енциклопедии и други източници, използвани да Националните корпуси на руския и българския език, общо 28 позиции. Авторката представя много подробен план за представяне на концепта, описан на стр. 122-123. Би трябвало този анализ да започне с представяне на етимологията на думата, представяща

концепта, след това да се посочат граматическите особености (в това число словообразователните), лексическата съчетаемост от различен характер и останалите характеристики. Добре би било всяка група да бъде номерирана, за да има стройност и приемственост в разкриването на всеки концепт. Посочените 28 характеристики са добър залог за получаване на пълна “паспортизация” на концепта, следователно за пълното му описание в двата езика и култури.

Заклучението съдържа изводите и обобщенията от извършения анализ на разглежданите концепти. Рубриката би помогнала за прегледно представяне на постигнатите резултати. Но, според мен, е пропуснат главният принос на настоящото изследване, а именно, че в българската русистика за пръв път се разглеждат концепти от концептуалното поле “Фрукты” в съпоставяне на материал от руския и българския език според разработена методика на критерии за разкриване на тяхната специфика в двата езика и двете култури. Библиографията е достатъчна за подкрепа на теоретичните постановки и практическите предложения, отразени в тази дисертация.

Забележки към разработката.

1. В анализа на концептите липсва коментар към различни видове текст, който е необходим за допълнително изясняване на културното значение на концепта, например, в художествения текст: В.А.Солоухин (130), фолклорните текстове (136, 150, 151, 173, 180), А.С.Пушкин (139), към песните (184, 188, 189, 223), картините, И.А.Крилов (152), отделни произведения на автори (153, 184, 187, 189), Д.Дебелянов (164, 183), М.Донова (164), Л.Каравелов. Маминото детенце (202, 203), пословици и поговорки (221, 222) и др.
 2. Среща се излишна информация: стр. 145, 158 (подробности за Крушевската република), стр. 175 (за климата и овощките в България), много гатанки (193, 194) и др.
 3. Стилът не е изравнен, с подчертан научен нюанс, на много места са допуснати грешки от различно естество.
 4. Изводите към всеки концепт имат фрагментарен характер и са изложени в телеграфен стил, което не допринася за документиране на действително извършения анализ, а така също за ценността на едно научно съчинение.
- Посочените забележки не омаловажават приносът на предложението дисертационен труд за съпоставителните лингвокултурологични изследвания

в българската русистика.

Авторефератът отразява основните положения на дисертацията и представя работата пълно, но е доста подробен, особено що се отнася до изложението, свързано с представянето на теоретичния апарат.

Като поддържам положителните качества на представената дисертация и добросъвестния труд на дисертантката, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Ирина Иванова Манова научната степен “доктор”.

23.03.2017 г.

проф.д-р Валентина Аврамова

